

Partiýalaýyn žurnalistika

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Partiýalaýyn žurnalistika PARTIÝALAÝYN ŽURNALISTIKA

• Partiýaly žurnalistika, «Правда», sagçy we çerçi tarapgöý mediýa

Partiýalaýyn žurnalistika. Leningrad uniwersitetiniň žurnalistika fakultetindäki sapaklarymyzyň biriniň ady şeýledi.

Şol sapakdan okadýan professory gowy görýärdim. Akýagyz, göz gözli, ak saçly, ýüzi nurana adamdy. Köplenç gülümsiräp gürlärdi.

Meni gowy görerdi. Hatda bir gezek çay hem mürähet edipdi.

«Partiýalaýyn žurnalistika» – kommunistik partiýanyň, partiýa ýolbaşçylygynyň, aslynda ýeke adamyň, ýagny, baş sekretaryň syýasy ugurlaryny we bähbitlerini aramak manysyny berýärdi.

Şu ugurda kāmahal hakykaty gizlemek ýa-da «garaşdyrmak», wagtal-wagtalam sesiňi çykarmazlyk ýa-da bilgeşleýin manipulýasiýa etmek gerek bolýardy.

Nurana ýüzli professorymyz bize bulary uzak wagtlap we düşnükli dilde gürrüň berdi ýördi. Kelläme agram salan we ylalaşyp bilmeýän zatlarymy agzap bilmedim. Çünki şol wagt menem kommunistdim we «partiýanyň bähbitleri, gynansak-da, meniň üçinem hemme zatdan ilerdedi.

* * *

Men Sowet Soýuzyna giden wagtymdan bir ýyl geçip-geçmänkä Leonid Brežnew aradan çykdy. Onuň ýerine geçen Andropowyňam ömri zordan birýarym ýyla ýetdi. Soňra bir ýyl çemesi Çernenko ýurduň başynda oturdy. Gezek «ýaş ýolbaşçy» Gorbaçýowa ýetipdi.

Rus kursdaşlarymyň biri meniň «ýurda aýagymyň düşmändigini we ugursyz adamdygyny» aýdýardy. Hawa, SSSR-e gelenimden bäre bary-ýogy iki-üç ýylyň içinde dördünji ýolbaşçyny görýärdim. Şol wagtam Gorbaçýowyň iş başyna gelen başky aýlary-da, «partiýalaýyn žurnalistikanyň prinsipleri» ýörgünlidi». Meşhur «Правда» gazetiniň bir ony, bir muny, ýagny, çalt-çaltdan çalşyp duran ýolbaşçylary öwmekden başga işi ýokdy.

Soňra hereketli döwür başlady. Ilki «çaltlanma» diýdiler, soňra «täzelenme», yzyndan «üýtgedip gurmak». Mediýa we çekişmeler bilen baglanyşykly tarapy-da, «aç-açanlykdy».

Indi tankyt edilmeýän hiç zat we hiç kimse ýokdy. Kommunistiki partiýadyr ýolbaşçynyň özem gorkman-ürkmän tankyt edilýärdi. Öňki kommunistler bu ýagdaýdan ynjalyksyzdylar.

A meniň bolsa begenjimiň çägi ýokdy. Çünki ýigrimi ýaşymda «ýer ýüzüniň jennetidir» diýip gelen Sowet Soýuzymda gören ähli oňaýsyzlyklarymyň «güler ýüzli sosializm» bilen giderilmegi ugrunda soňky mümkinçilik döräpdi.

* * *

Okuwymy tamamladym. Ýolbaşçylarym meniň Türkiýä dolanmak islegime garşy çykdylar. Ýolum Gündogar Germaniýanyň Leýpsig

şäherine düşdi.

Biziň partiýa organlarymyzda «aç-açanlyk we üýtgedip gurmagyň» şemalyny öwürdirmegiň wagty gelipdi.

Bir gezek kän azap çekip tankydy makala ýazypdym. Politbürodan biri meni çagyryp, ilki makalamy öwüp arşa çykardy. Soňra öwgüli sözlerini agzyndan paýradyp durka, birdenem az-kem ýüzi garaňkyrady, gözleri saga-çepe gaýmalady. Gürrüniň jygba-jygly ýeri geldi:

– *Makalaň beter gowy. Emma edil häzir beýle zasy çap etmegiň wagty däl.*

Näme diýjegimi bilmedim. Birdenem nurana ýüzli professorymyz ýadyma düşdi. Köplenç gülümsiräp gürleýän, maňa bir gezek çay hem mürähet eden birmahalky goja professor. Kän wagt geçmänem Türkiýä gaýdyp geldim. Bu meniň aslynda diňe «partiýaly žurnalistika» bilen däl, partiýadyr kommunizm bilenem hoşlaşma wagtymdy.

* * *

Öz-özüme hasaplaşyk geçip ýörkäm, SSSR-de geçiren ýyllaeynda eşiden henegim ýada düşýärdi:

Gyzyl ploşaddaky harby paradda Aleksandr Makedonskiý, Çingiz han, Napoleon özara gürrüň edýärmiş.

Aleksandr Makedonskiý:

– *Mende beýle tanklar bolan bolsa, dünýäni eýelärdim – diýipdir.*

Çingiz han:

– *Mende beýle raketalar bolan bolsa, bütin ýer ýüzüniň hany bolardym – diýipdir.*

Napoleon bolsa:

– *Mende «Правда» ýaly gazet bolsa, hiç kimem Waterlu söweşinde ýeňilendigimi bilmezdi – diýipdir.*

Soňky kursumy ahyrlaberenimde Çernobyl heläkçiligi bolup geçipdi. Biz SSSR-de ýaşayandygymyza garamazdan bu hadysany gaty köp ýurduň dilinden soň-soňlar eşdip galypdyk.

* * *

Erdogan häkimiýet başyna gelenden soňky ilkinji ýyllarynda «10-15 million tiražly gazet bolaýsa» diýip arzuw edende, ýadyma ýene «Правда» gazetini düşüpdü.

«Правда» 10 million tiraža ýetipdi, 12 milliona ýeten wagtam bolupdy. Erdogan nämüçin «Kasympaşa Prawdasyny» çykaryp bilmedi? Olar ýaly tiraž hiç haçan amala aşmajak gury arzuw bolup galdy.

Emma «partiýalaýyn žurnalistikanyň» prinsipleri birkemsiz berjaý edilýärdi. Häkimiýetiň, AK partiýanyň, aslynda ýeke adamyň, ýagny Erdoganyň syýasatyny we bähbitlerini göz önüne tutmagy hökmanydy.

Şu ugurda kämahal hakykaty gizlemek ýa-da «garaşdyrmak», wagtal-wagtalam sesiňi çykarmazlyk ýa-da bilgeşleýin manipulýasiýa etmek gerek bolýardy.

Şol ýerlerden şu ýerlere geldik. Bizdäki birnäçe gazetini (diňe gazetlerini gürrüňini edemok) ady «Правда» däl, ýöne edýän işi bir. Üstesine diňe häkimiýetiň tarapdarlygyny edýän sagçy mediýa däl, özüne «oppozisiýa» adyny berip öňe çykanlaram köplenç «partiýalaýyn žurnalistikany» ýöredýär. Olaryňam hakykat bilen baglanyşygy ideologiki we syýasy süzgüçlerden geçýär.

Käbiri gulaga ýakymly köp gowy zatlary aýdýar we ýazýar. Işgärleri, žurnalistleri, spikerleri hem özüneçekiji. Köplenç gülümsiräp gürleýän, maňa bir gezek çay hem mürähet eden birmahalky goja professor göz önümden gidenok...

Hakan AKSAÝ.

@AksayHakan

aksayhakan@gmail.com

«T24» internet gazetini, 04.05.2024 ý. Publisistika